

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ได้ออกแบบการวิจัยเชิงสำรวจ โดยเริ่มต้นจากขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานทั้งลักษณะข้อมูลทางกายภาพ อาทิเช่น ที่ตั้งชุมชน ภูมิศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรม ตลอดจนวิถีชีวิตของคนในชุมชน และจากปรากฏการณ์ที่ได้จากการไปลงพื้นที่เพื่อศึกษา สำรวจ ปรากฏการณ์โดยรอบ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่างๆดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) การวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล จากจำนวนกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุ ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป 400 ตัวอย่าง

2) การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกประกอบการวิจัย โดยใช้แบบสัมภาษณ์ จำนวนกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป 20 ตัวอย่าง

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือและขั้นตอนการสร้างเครื่องมือหรือแบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีการดำเนินการสร้างตามลำดับดังนี้

1) การวิจัยเชิงปริมาณ ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทฤษฎี และเอกสาร เนื้อหาที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม โดยแบ่งรูปแบบของแบบสอบถามที่ใช้ใน การเก็บรวบรวมแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปทางประชากรศาสตร์ ของผู้ตอบ แบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และที่พักอาศัย

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูล การจัดการเงินกับการอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุ ได้แก่ การมีรายได้ รายได้ต่อเดือน(โดยประมาณ) รายจ่ายต่อเดือน(โดยประมาณ) การออม วิธีการออม เงินออมต่อเดือน ลักษณะหนี้สิน รายรับรายจ่ายและการออมมีผลต่อการอยู่ดีมีสุข

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับความต้องการความรู้ด้านกฎหมายกับการอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุ ใช้มาตรวัดแบบScale เป็นคำถามแบบLikert Scale การให้คะแนน ผู้วิจัยได้ทำการแบ่งคะแนนตามมาตรวัด ดังนี้

ความต้องการมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
ความต้องการมาก	ให้	4	คะแนน
ความต้องการปานกลาง	ให้	3	คะแนน
ความต้องการน้อย	ให้	2	คะแนน
ความต้องการน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

การอธิบายผลการวิจัยของลักษณะแบบสอบถามที่ใช้ ผู้วิจัยใช้เกณฑ์เฉลี่ยในการอธิบายผล 5 ระดับ ดังนี้(ศิริวรรณ เสรีรัตน์. 2548: 193-194)

$$\begin{aligned}
 \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{ข้อมูลที่มีค่าสูงสุด} - \text{ข้อมูลที่มีค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\
 &= \frac{5 - 1}{5} \\
 &= 0.8
 \end{aligned}$$

เกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.21 – 5.00	หมายถึง	ความต้องการมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.41 – 4.20	หมายถึง	ความต้องการมาก

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.61 – 3.40 หมายถึง ความต้องการปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.81 – 2.60 หมายถึง ความต้องการน้อย

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.80 หมายถึง ความต้องการน้อยที่สุด

2) การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการค้นหาองค์ความรู้ดังกล่าว ด้านกระบวนการ ค้นหาความรู้ที่เป็นความจริงจากผู้รู้ที่รู้จริง จากปรากฏการณ์จริง จากหลักฐานทั้งในด้านเนื้อหา เอกสาร หรือข้อมูลปฐมภูมิของชุมชน ตามแนวความคิดของหลักการของระเบียบวิธีการวิจัยในเชิงคุณภาพ ที่เป็นขั้นตอนการค้นหาความรู้ที่เป็นความรู้เชิงประจักษ์ โดยเริ่มต้นจากขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน ทั้งลักษณะข้อมูลทางกายภาพ อาทิเช่น ที่ตั้งชุมชน ภูมิศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรม ตลอดจนวิถีชีวิตของคนในชุมชน ตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ ที่มีค่าต่อ ชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาชาวบ้าน วิถีชีวิตของคนในชุมชน และจากปรากฏการณ์จากการไปลงพื้นที่เพื่อศึกษา เดินสำรวจปรากฏการณ์โดยรอบ การสังเกตโดยรอบ และพบเห็นสิ่งต่างๆ จากภาคสนาม การพูดคุยสัมภาษณ์เชิงลึกกับ ผู้สูงอายุในชุมชน เพื่อนำความรู้ที่ได้มารวบรวมประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Descriptive Research) และวิเคราะห์ถึงวิธีการจัดการเงิน และความต้องการความรู้ด้านกฎหมายของผู้สูงอายุ รวมทั้งค้นหาแนวทางที่เหมาะสมที่สุดในการชี้แนะให้ผู้สูงอายุจัดการเงิน และการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเข้าใจในกฎหมายที่จะนำไปสู่การอยู่ดีมีสุข รวมทั้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุได้ใช้ประโยชน์ในการดูแลสุขภาพแก่ผู้สูงอายุ การรวบรวมจากเอกสารความรู้ทั้งจากแหล่งปฐมภูมิ และการศึกษาจากข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิของผู้สูงอายุชุมชนศาลายา จ.นครปฐม

3.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ความเที่ยงตรง(Validity)

จากแบบสอบถามที่ได้จัดร่างมานำเสนอ เพื่อผ่านความเห็นชอบของผู้เชี่ยวชาญและนำไปทดสอบ(Prestest) กับกลุ่มประชากรเป้าหมายที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำผลการ Pretest มาวิเคราะห์ความเชื่อถือได้(Reliability)

การติดตามและควบคุมคุณภาพงานวิจัย

การคัดเลือกพนักงานเก็บข้อมูล เป็นผู้มีประสบการณ์และความรู้ในการวิจัย พนักงานที่ได้รับคัดเลือกจะศึกษาโครงการวิจัยเพื่อความเข้าใจในคุณค่า และความสำคัญของการวิจัยผ่าน

การอบรมกลยุทธ์ เทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูล การตีความของคำถาม เพื่อให้ได้คำตอบที่ตรง และได้รับการทดสอบเก็บข้อมูลก่อนออกภาคสนาม

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) การวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล จากจำนวนกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุ ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป 400 ตัวอย่าง เมื่อรวบรวมแบบสอบถามตามความต้องการแล้ว นำมาตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ทำการลงรหัส แล้วนำข้อมูลมาบันทึกลงเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการคำนวณสถิติค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ รวบรวมและนำเสนอด้วยตารางประกอบการบรรยาย

2) การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกประกอบการวิจัย โดยใช้แบบสัมภาษณ์ จำนวนกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป 20 ตัวอย่าง และนำมาทำการแยกประเด็นของข้อมูล รวบรวมแล้วนำเสนอด้วยวิธีการบรรยาย

ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ทั้งสองส่วน จะนำมาวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ และสรุปเป็นคำตอบของการวิจัยที่ถูกต้องสมบูรณ์ต่อไป

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ดังนี้

การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา(Descriptive Analysis) โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

1) การวิจัยเชิงปริมาณ ค่าสถิติร้อยละ (Percentage) สำหรับการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Frequencies Statistics และ Descriptives Statistics)

2) การวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้คำถามปลายเปิด ใช้วิธีรวบรวมข้อมูลในการวิเคราะห์ นำมาทำการแยกประเด็นของข้อมูล รวบรวมแล้วนำเสนอด้วยวิธีการบรรยาย